

Kontrast:

Akontrast

domyślny

Akontrast biały

tekst na czarnym

Akontrast żółty

tekst na czarnym

Akontrast czarny

tekst na żółtym

Urząd Statystyczny
we Wrocławiu

Ludność i gospodarstwa domowe związane z rolnictwem. Pracujący

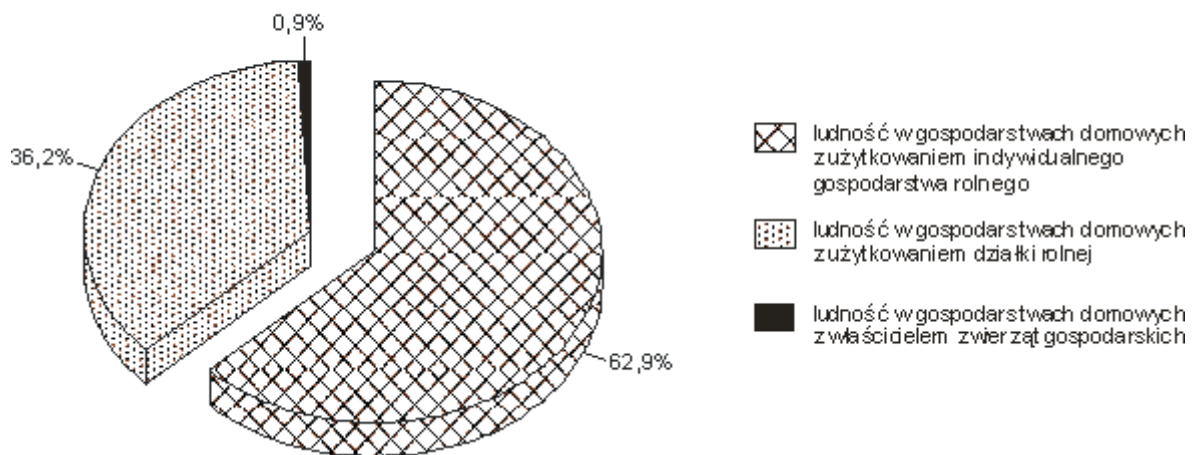
II. LUDNOŚĆ I GOSPODARSTWA DOMOWE ZWIĄZANE Z ROLNICTWEM. PRACUJĄCY

Ludność związana z rolnictwem indywidualnym obejmuje osoby wchodzące w skład gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych UR powyżej 1 ha, z użytkownikiem gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków wynoszących od 10 arów do 1 ha włącznie (działki rolne) oraz z właścicielem zwierząt gospodarskich nie posiadającym użytków rolnych lub posiadającym użytki rolne o powierzchni poniżej 10 arów.

Przeprowadzone w maju w 2002 roku Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań oraz Powszechny Spis Rolny wykazały, że w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, zamieszkiwało 474,0 tys. osób, co stanowiło 16,3% ludności województwa (w kraju 27,4%). W województwie odsetek ludności zamieszkującej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego należał do jednego z niższych, a mniejsze wielkości odnotowano tylko w województwie pomorskim (13,0%) i zachodniopomorskim (13,8%). Wśród osób zamieszkałych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego 369,9 tys. (tj. 78%) to mieszkańcy wsi (w kraju 81,2%) i stanowili oni 44,5% ogółu ludności wiejskiej (w kraju 58,2%), a pozostałe 22% to ludność w miastach. Ludność miejska z użytkownikiem gospodarstwa rolnego stanowiła 5,0% ludności ogółem w miastach.

W ogólnej liczbie ludności związanej z rolnictwem w naszym województwie wystąpiła, podobnie jak w całym kraju, nieznaczna przewaga mężczyzn (50,2%). Odsetek mężczyzn i kobiet wśród zbiorowości zamieszkujących na wsi był niemal identyczny.

Wykres II. 1. Struktura ludności związanej z rolnictwem indywidualnym w 2002 r.

Ludność w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej)

W 2002 r. spisano na terenie województwa dolnośląskiego 298,0 tys. osób związanych z gospodarstwami domowymi użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych powyżej 1 ha UR, co stanowiło 4% tej populacji w Polsce (10,2% ludności województwa). Najwięcej ludności w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego w stosunku do tej ludności w kraju odnotowano w województwie mazowieckim (14,9%), a najmniej w lubuskim (1,5%); województwo dolnośląskie zajmuje 11 lokatę. Większość osób w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego – 239,7 tys. (80,4%) zamieszkiwała na terenach wiejskich, stanowiąc 28,8% ogółu ludności wiejskiej. W skali kraju odsetek osób w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego mieszkających na wsi wynosił 87,0%, a udział tej grupy osób do ogółu ludności na wsi w skali kraju kształtował się na poziomie 44,4%.

Ludności zamieszkałej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem działki rolnej spisano w województwie 171,7 tys., tj. 5,8% tej ludności w Polsce. Podobnie jak w przypadku osób w gospodarstwach z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego, w województwie większość osób, tj. 127,3 tys. zamieszkiwała na terenach wiejskich stanowiąc 15,3% ogółu ludności na wsi. W skali kraju wskaźnik ten wynosił 13,5%.

Ludności w gospodarstwach domowych z właścicielem zwierząt gospodarskich spisano w województwie 4,4 tys., co stanowiło 7,3% tej zbiorowości w Polsce. Najmniejszy odsetek tej grupy ludności spisano w województwie opolskim (2,4%), a największy w wielkopolskim (13,5%). Nasze województwo jest w tym zakresie na 5 pozycji w kraju. Prawie dwukrotnie więcej ludności w gospodarstwie domowym z właścicielem zwierząt gospodarskich zamieszkuje tereny wiejskie, stanowiąc jednak tylko 0,4% ogółu ludności na wsi w województwie.

Wyniki spisów wskazują, że na ogólną liczbę 298,0 tys. osób, które tworzą gospodarstwa domowe z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego 49,1% stanowiły kobiety, a 50,9% mężczyźni. W 2002 r. na 100 mężczyzn związanych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego w miastach przypadało 98 kobiet, natomiast na wsi – 96. W mieście równowaga płci występuje w indywidualnych gospodarstwach o areale od 1 do 3 ha UR oraz w gospodarstwach wielkoobszarowych powyżej 500 ha UR, natomiast na wsi odnotowano zdecydowaną przewagę kobiet (133 na 100 mężczyzn) gospodarujących na powierzchniach powyżej 1000 ha UR. Przewaga mężczyzn zaznacza się najsilniej zarówno w mieście jak i na wsi w indywidualnych gospodarstwach o areale od 100 do 200 ha UR, natomiast w gospodarstwach

domowych z użytkownikiem działki rolnej występuje przewaga kobiet (103 kobiety w mieście, a 105 na wsi na 100 mężczyzn).

Ludność w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej) według ekonomicznych grup wieku prezentuje poniższa tabela:

Tabl. II.1. Ludność w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej) według ekonomicznych grup wieku w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Ludność w wieku ^a					
		przedpro- dukcyjnym razem	przedpro- dukcyjnym 15-17 lat	produkcyjnym		niemobil- nym	poproduk- cyjnym
				razem	mobilnym		
w tysiącach							
Ogółem							
Ogółem.....	474,0	111,6	27,1	295,9	184,0	111,9	66,5
mężczyźni.....	237,8	57,0	13,8	159,0	96,4	62,6	21,8
kobiety.....	236,2	54,5	13,3	136,9	87,7	49,2	44,7
Gospodarstwa rolne	298,0	75,1	18,2	189,2	121,0	68,2	33,6
mężczyźni.....	151,6	38,5	9,3	102,2	63,6	38,7	10,8
kobiety.....	146,4	36,6	8,9	86,9	57,4	29,5	22,8

^a Osoby o nieustalonym wieku zaliczono tylko do „ogółem”.

Tabl. II.1. Ludność w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej) według ekonomicznych grup wieku w 2002 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Ludność w wieku ^a					
		przedpro- dukcyjnym razem	przedpro- dukcyjnym 15-17 lat	produkcyjnym razem	produkcyjnym mobilnym	produkcyjnym niemobil- nym	poproduk- cyjnym
		w tysiącach					
<i>Ogółem (dok.)</i>							
Działki rolne.....	171,7	35,5	8,7	104,2	61,5	42,7	31,9
mężczyźni.....	84,0	18,1	4,3	55,3	32,0	23,4	10,6
kobiety.....	87,7	17,4	4,3	48,8	29,5	19,3	21,4
	4,4	0,9	0,2	2,5	1,5	1,0	0,9
	2,3	0,5	0,1	1,4	0,8	0,6	0,4
Gospodarstwa z bezrolnym właścicielem zwierząt.....	2,1	0,5	0,1	1,2	0,7	0,4	0,5
mężczyźni.....							
kobiety.....							
<i>w tym wieś</i>							
Ogółem.....	369,9	90,0	21,4	226,0	143,3	82,7	53,9
mężczyźni.....	185,8	46,0	10,8	122,5	75,5	46,9	17,4
kobiety.....	184,1	44,0	10,5	103,5	67,8	35,8	36,5
Gospodarstwa rolne.....	239,7	62,0	14,8	149,3	96,9	52,3	28,4
mężczyźni.....	122,2	31,8	7,5	81,3	51,3	30,0	9,1
kobiety.....	117,5	30,2	7,3	68,0	45,7	22,3	19,3
Działki rolne.....	127,3	27,3	6,4	75,0	45,3	29,7	25,0
mężczyźni.....	62,2	13,8	3,2	40,3	23,7	16,5	8,1
kobiety.....	65,2	13,5	3,2	34,8	21,6	13,2	16,9
	2,9	0,7	0,1	1,7	1,0	0,7	0,5
Gospodarstwa z bezrolnym właścicielem zwierząt.....	1,5	0,3	0,1	1,0	0,5	0,4	0,2
mężczyźni.....	1,4	0,3	0,1	0,7	0,5	0,3	0,3
kobiety.....							

^a Osoby o nieustalonym wieku zaliczono tylko do „ogółem”.

W Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2002 ustalano główne i dodatkowe źródło utrzymania dla poszczególnych osób oraz odrębnie dla gospodarstw domowych. Informacje o źródłach dochodów, z których pochodziły środki na finansowanie konsumpcyjnych i innych życiowych potrzeb osób dotyczyły całego roku (12 miesięcy) poprzedzającego spis i były ustalane niezależnie od stanu aktywności ekonomicznej osób.

Główne źródło utrzymania osoby jest to źródło przynoszące jej największy dochód. Jeżeli osoba miała w ciągu roku poprzedzającego spis tylko jedno źródło dochodów - było ono jednocześnie jej głównym, a zarazem wyłącznym źródłem utrzymania.

Wśród ogółu ludności związanej z gospodarstwami indywidualnymi - 61,1% posiadało własne źródła utrzymania, natomiast 38,9% osób pozostawało na utrzymaniu.

Ludność utrzymująca się wyłącznie, głównie lub dodatkowo z pracy w gospodarstwie rolnym oraz utrzymywani z dochodów z tej pracy stanowili 30,6% (145,0 tys.) ogółu związanych z gospodarstwami rolnymi. Tylko 44,2 tys. (9,3%) ogółu osób utrzymywało się wyłącznie, a 5,6 tys. (1,2%) głównie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej). Natomiast dla 12,2% ludności praca ta stanowiła dodatkowe źródło utrzymania w ciągu całego roku poprzedzającego Narodowy Spis Powszechny Ludności i Powszechny Spis Rolny. Blisko 3/4 ludności (69,1%) związanej z gospodarstwami rolnymi utrzymywała się (lub była utrzymywana) z innych źródeł niż dochody z pracy w gospodarstwie rolnym. Wśród tej zbiorowości 180,6 tys. (55,1%) posiadało własne źródła utrzymania, w których dominowały źródła niezarobkowe, natomiast 147,0 tys. osób było na utrzymaniu.

Gospodarstwa domowe z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej)

W 2002 r. spisano 136,9 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, z tego 80,6 tys. to gospodarstwa z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego (powyżej 1 ha UR), 54,9 tys. gospodarstw było z użytkownikiem działki rolnej, a 1,4 tys. z właścicielami zwierząt gospodarskich.

Kryterium wyodrębniającym te gospodarstwa domowe z ogółu gospodarstw domowych był fakt występowania w gospodarstwie domowym użytkownika gospodarstwa rolnego (działki rolnej) niezależnie od tego, czy w gospodarstwie prowadzona była rolnicza działalność gospodarcza (lub inna), czy też nie, oraz, czy dochód z pracy w gospodarstwie stanowił źródło utrzymania gospodarstwa.

Gospodarstwo domowe to zespół osób spokrewnionych (spowinowaconych) mieszkających i utrzymujących się wspólnie. Osoby spokrewnione mieszkające razem, ale utrzymujące się oddzielnie tworzą odrębne gospodarstwa domowe. Gospodarstwa domowe mogą również tworzyć osoby niespokrewnione, jeżeli mieszkają razem i wspólnie się utrzymują. Osoby samotne, utrzymujące się samodzielnie tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe.

W prawie co ósmym gospodarstwie domowym w województwie znajduje się osoba związana z rolnictwem indywidualnym. Najwięcej, tj. 58,9% spośród ogółu gospodarstw domowych znajduje się w grupie użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych. Wśród nich dominują gospodarstwa o powierzchni od 1 do 2 ha UR (30,8%), najmniejszą grupę stanowią gospodarstwa powyżej 100 ha UR (0,7%). Gospodarstwa domowe z użytkownikiem działki rolnej to 40,1% tej zbiorowości, a tylko 1% stanowią gospodarstwa domowe z właścicielem zwierząt gospodarskich.

Zdecydowana większość gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego mieszka na wsi, tj. 76,4% z ogólnej liczby tych gospodarstw (78,4% gospodarstw domowych z użytkownikiem

gospodarstwa rolnego, 73,7% gospodarstw domowych z użytkownikiem działki rolnej, 63,7% gospodarstw domowych z właścicielem zwierząt gospodarskich). Wśród ogółu gospodarstw domowych na wsi - gospodarstwa powiązane z rolnictwem stanowiły 39,8%, natomiast gospodarstwa domowe z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego stanowiły 24,0%.

Wśród ogółu gospodarstw domowych związanych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego 13,0% to gospodarstwa jednoosobowe, 19,9% - dwuosobowe, a 19,6% - trzyosobowe. Dominowały gospodarstwa czteroosobowe, których odsetek wyniósł 22,5%, pozostałe 25% to gospodarstwa domowe powyżej 4 osób.

Znaczne różnice w przeciętnej liczbie osób w gospodarstwie domowym występowały w zależności od powierzchni użytkowanego gospodarstwa rolnego i miejsca zamieszkania. W gospodarstwach od 1 do 5 ha UR przeciętna liczba osób wahała się od 3,3 (3,5 na wsi) do 3,4 (3,7 na wsi). W gospodarstwach domowych użytkowników działek rolnych wskaźnik ten wynosił 3,1 zarówno na wsi jak i w mieście. Natomiast w gospodarstwach domowych, w których użytkowane są większe gospodarstwa rolne (powyżej 10 ha UR), przeciętna liczba osób wynosiła 3,4 w mieście i 4,0 na wsi.

Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych (działek rolnych)

W woj. dolnośląskim w 2002 r. było 136,4 tys. użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych, z tego 80,3 tys. osób było użytkownikami indywidualnych gospodarstw rolnych o areale 1 ha UR, 54,7 tys. użytkownikami działek rolnych o areale 1 ha UR i więcej, a 1,4 tys. to właściciele zwierząt gospodarskich.

Ze względu na przyjęte rozwiązania metodologiczne dotyczące ludności, liczba gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstw rolnych jest większa, niż liczba użytkowników. Użytkownicy nieobecni powyżej 2 miesięcy w momencie spisu, przebywający w innej miejscowości w kraju z powodu m.in.

podjętej tam pracy, nauki, warunków mieszkaniowych i rodzinnych zostali zaliczeni do mieszkańców miejscowości swojego czasowego pobytu, a nie do mieszkańców miejscowości swojego stałego zamieszkania. Jeżeli w gospodarstwie domowym długotrwale nieobecnego pozostała co najmniej jedna osoba, ale nie zadeklarowała się jako użytkownik „zastępczy”, gospodarstwo to zaliczono do gospodarstw domowych związanych z rolnictwem. Dla takich gospodarstw domowych uzyskano pełne informacje dotyczące charakterystyki demograficznej i społeczno-ekonomicznej pozostałych członków gospodarstwa domowego, a także charakterystyki gospodarstwa domowego i rolnego. Jeżeli użytkownik był osobą długotrwale nieobecną i nie pozostawił żadnej osoby w swoim gospodarstwie domowym - jego gospodarstwo rolne zostało zaliczone tylko do ogólnej liczby gospodarstw rolnych.

Wśród użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych dominowali mężczyźni stanowiąc 70,2% (na wsi 71,0%), natomiast kobiety - 29,8 % (na wsi 29,0%).

Tabl. II.2. Struktura użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych powyżej 1 ha UR według płci i grup wieku w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku						
		15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60 - 64	65 lat i więcej
		w odsetkach						
<i>Ogółem</i>								
Ogółem	100,0	0,3	8,1	19,1	35,6	22,1	4,6	10,2
mężczyźni.....	100,0	0,3	8,7	20,0	37,0	22,3	4,1	7,6
kobiety	100,0	0,2	6,6	16,9	32,2	21,7	5,9	16,5
<i>w tym wieś</i>								
Razem	100,0	0,3	8,2	19,5	35,5	21,7	4,5	10,3
mężczyźni	100,0	0,3	8,9	20,6	37,1	21,7	3,9	7,4

kobiety..... 100,0 0,2 6,6 16,9 31,4 21,5 6,0 17,4

Użytkownicy młodzi do 29 lat stanowili niewielki odsetek wynoszący zaledwie 8,4%,. Większość użytkowników (76,8%) to osoby w wieku 30-59 lat.

W 2002 r. osoby w wieku 60 lat i więcej stanowiły 14,9% (w wieku 65 lat i więcej – 10,2%) użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych, wśród nich ponad połowa to mężczyźni.

Przy ogólnym zmniejszaniu liczby osób młodych w wieku 0-17, najwyższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym (15-17 lat) odnotowano wśród ludności użytkującej indywidualne gospodarstwa rolne poniżej 15 ha, a także działki rolne, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym to głównie użytkownicy w indywidualnych gospodarstwach rolnych od 1 do 2 ha UR oraz działek rolnych.

W Powszechnym Spisie Rolnym w 2002 r. odnotowano niewielką przewagę użytkowników działek rolnych (do 1 ha UR) będących mieszkańcami wsi. Wyższy był wśród nich odsetek mężczyzn – 56,1% ogółu użytkowników gospodarstw indywidualnych do 1 ha UR włącznie oraz osób będących w wieku 65 lat i więcej - 29,1% (z czego ponad połowę stanowiły kobiety).

Wśród użytkowników gospodarstw rolnych ponad połowa (58,6%) to osoby z wykształceniem średnim (do poziomu tego w spisie zaliczono również wykształcenie zasadnicze zawodowe). Wśród użytkowników gorzej wykształcone były kobiety (40,4% posiadało tylko wykształcenie podstawowe ukończone, szczególnie te zamieszkujące tereny wiejskie – 45,7% i nieukończone lub były bez wykształcenia).

Tabl. II.3. Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych (działek) według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia							
		wyższe	policealne	zawodowe	ogólno-kształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone
		w odsetkach							
Ogółem									
Ogółem.....	100,0	7,5	2,5	22,0	3,9	32,7	27,6	3,6	0,2
mężczyźni...	100,0	7,6	1,6	23,0	2,5	38,9	24,4	1,8	0,2
kobiety.....	100,0	7,3	4,1	20,1	6,5	21,4	33,4	7,0	0,2
w tym wieś									
Razem.....	100,0	4,1	2,0	19,6	3,0	35,5	31,4	4,3	0,2
mężczyźni...	100,0	3,9	1,2	20,4	1,9	42,2	28,0	2,2	0,2
kobiety.....	100,0	4,3	3,3	18,1	5,0	23,3	37,6	8,1	0,2

Pracujący

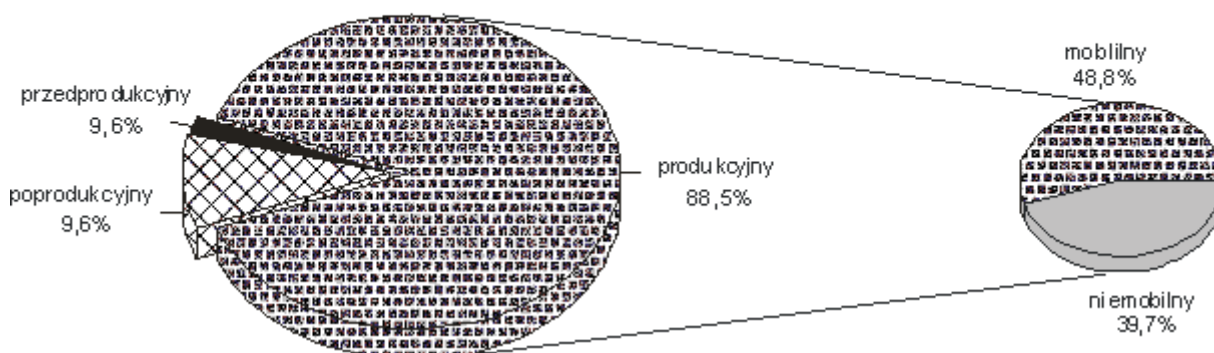
Według połączonych wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań Powszechnego Spisu Rolnego, liczba pracujących wyłącznie lub głównie w indywidualnych gospodarstwach (działkach rolnych) wynosiła 60,9 tys. osób. Pracujący wyłącznie w swoim gospodarstwie rolnym stanowili 14,9%, a pracujący głównie 0,7% wszystkich pracujących w tej zbiorowości. Z ogólnej liczby pracujących w swoim gospodarstwie rolnym, 56,3% to mężczyźni, a 43,7% to kobiety. Zdecydowaną większość omawianej populacji (95,5%) stanowiły osoby, dla których praca w swoim gospodarstwie rolnym była ich wyłącznym zajęciem. Odsetek pracujących wyłącznie w gospodarstwie rolnym był nieco większy wśród kobiet – 97,7%

niż wśród mężczyzn – 93,8%.

Tabl. II.4. Pracujący w swoim gospodarstwie rolnym w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tysiącach	W tym wieś	Pracujący wyłącznie	w tym wieś	głównie	w tym wieś
Ogółem	60,9	55,7	58,2	53,3	2,7	2,4
mężczyźni.....	34,3	31,0	32,1	29,2	2,1	1,9
kobiety	26,7	24,7	26,1	24,1	0,6	0,5

Wykres II.2. Struktura pracujących wyłącznie lub głównie w swoim gospodarstwie rolnym według wieku w 2002 r.

Struktura wieku pracujących wyłącznie lub głównie w gospodarstwach indywidualnych była mniej korzystna w porównaniu z pracującymi w pozarolniczym sektorze gospodarki narodowej. Osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 88,5% pracujących w swoich gospodarstwach indywidualnych (działkach rolnych), a 9,6% pracujących było już w wieku poprodukcyjnym (dla tych osób praca w gospodarstwie była zazwyczaj wyłącznym zajęciem). Natomiast w populacji pracujących poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi udział osób w wieku produkcyjnym kształtował się na poziomie 98,8%, a osób w wieku poprodukcyjnym – na poziomie 0,9%.

Tabl. II.5. Pracujący wyłącznie lub głównie w swoim gospodarstwie rolnym według wieku^a w 2002 r.

Wiek	Ogółem	Pracujący wyłącznie	głównie
<i>W tysiącach</i>			
Ogółem	60,9	58,2	2,7
<i>W % ogółem</i>			
Przedprodukcyjny	1,9	2,0	0,3
Produkcyjny	88,5	88,0	98,3
mobilny	48,8	48,2	60,8
niemobilny	39,7	39,8	37,5
Poprodukcyjny.....	9,6	10,0	1,6

^a Wiek przedprodukcyjny – 15-17 lat; produkcyjny mobilny – 18-44 lata; produkcyjny niemobilny – 45-59/64 lata; poprodukcyjny – kobiety; 60 lat i więcej, mężczyźni: 65 lat i więcej.

